

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2000/34/ES

ze dne 22. června 2000,

kteřou se mění směrnice Rady 93/104/ES o některých aspektech úpravy pracovní doby, aby se její oblast působnosti rozšířila na odvětví a činnosti vyňaté z oblasti působnosti uvedené směrnice

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 137

odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise¹,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru²,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy³, s ohledem na společný návrh schválený dohodovacím výborem dne 3. dubna 2000,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) článek 137 Smlouvy stanoví, že Společenství podporuje a doplňuje činnost členských států v oblasti zlepšování pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků. Směrnice přijaté na základě uvedeného článku by však neměly ukládat žádná správní, finanční ani právní omezení bránící zakládání a rozvoji malých a středních podniků;
- (2) směrnice Rady 93/104/ES ze dne 23. listopadu 1993 o některých aspektech úpravy pracovní doby⁴ stanoví minimální požadavky na bezpečnost a zdraví v oblasti úpravy pracovní doby týkající se doby denního odpočinku, přestávek, odpočinku v týdnu, maximální délky týdenní pracovní doby, dovolené za kalendářní rok a aspektů noční práce, práce na směny a rozvržení práce. Uvedenou směrnicí je třeba pozměnit z následujících důvodů;
- (3) silniční, letecká, železniční, námořní a vnitrozemská říční a jezerní doprava, mořský rybolov, ostatní práce na volném moři a činnosti lékařů při jejich vzdělávání jsou z oblasti působnosti směrnice Rady 93/104/ES vyňaty;
- (4) Komise ve svém návrhu ze dne 20. září 1990 nevyňala žádné odvětví ani činnost z oblasti působnosti směrnice 93/104/ES a Evropský parlament ve svém stanovisku ze dne 20. února 1991 nepřijal žádné výjimky tohoto druhu;
- (5) zdraví a bezpečnost pracovníků na pracovišti musí být chráněny ne proto, že pracují v určitém odvětví nebo vykonávají určitou činnost, ale že jsou pracovníky;

¹ Úř. věst. č. C 43, 17. 2. 1999, s. 1.

² Úř. věst. č. C 138, 18. 5. 1999, s. 33.

³ Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 14. dubna 1999 (Úř. věst. č. C 219, 30. 7. 1999, s. 231), společný postoj Rady ze dne 12. července 1999 (Úř. věst. č. C 249, 19. 9. 1999, s. 17) a rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 16. listopadu 1999 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku). Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 17. května 2000 a rozhodnutí Rady ze dne 18. května 2000.

⁴ Úř. věst. č. L 307, 13. 12. 1993, s. 18.

- (6) s přihlédnutím k odvětvovým právním předpisům vztahujícím se na mobilní pracovníky je nutné současně probíhající a doplňkové přibližování pro předpisy o bezpečnosti dopravy a zdraví a bezpečnosti dotyčných pracovníků;
- (7) je třeba vzít v úvahu zvláštní povahu činností na moři a lékářů při vzdělávání;
- (8) musí být zejména zajištěna ochrana zdraví a bezpečnosti mobilních pracovníků ve vyňatých odvětvích a činnostech;
- (9) stávající ustanovení o dovolené za kalendářní rok a posuzování zdravotního stavu při noční práci a práci na směny by měla být rozšířena na mobilní pracovníky ve vyňatých odvětvích a činnostech;
- (10) stávající ustanovení o pracovní době a odpočinku musí být přizpůsobena mobilním pracovníkům ve vyňatých odvětvích a činnostech;
- (11) všichni pracovníci musí mít dostatečnou dobu odpočinku. Pojem „odpočinek“ musí být vyjádřen v jednotkách času, tj. ve dnech, hodinách nebo jejich zlomcích;
- (12) Evropská dohoda o pracovní době námořníků byla provedena směrnicí Rady⁵ na návrh Komise v souladu s čl. 139 odst. 2 Smlouvy. Proto se ustanovení této směrnice nevztahují na námořníky;
- (13) v případě „nájemných rybářů“, kteří jsou zaměstnanci, je na členských státech, aby v souladu s článkem 7 směrnice Rady 93/104/ES stanovily podmínky pro získání nároku a poskytnutí dovolené za kalendářní rok včetně úpravy způsobů výplaty;
- (14) zvláštní předpisy stanovené v ostatních právních aktech Společenství, které se týkají například doby odpočinku, pracovní doby, dovolené za kalendářní rok a noční práce u některých kategorií pracovníků, musí mít přednost před ustanoveními směrnice Rady 93/104/ES ve znění této směrnice;
- (15) s ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropských společenství musí být zrušeno ustanovení o nedělním odpočinku;
- (16) v rozsudku ve věci C-84/94 Spojené království vs. Rada⁶ Soudní dvůr rozhodl, že směrnice Rady 93/104/ES je v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality uvedenými v článku 5 Smlouvy. Není důvodu předpokládat, že se tento rozsudek nevztahuje na srovnatelná pravidla týkající se některých aspektů úpravy pracovní doby ve vyňatých odvětvích a činnostech,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Směrnice 93/104/ES se mění takto:

V článku 1 se odstavec 3 nahrazuje tímto:

⁵ Směrnice Rady 1999/63/ES ze dne 21. června 1999 o dohodě o úpravě pracovní doby námořníků uzavřené mezi Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (European Community Shipowners' Association ECSA) a Federací odborů pracovníků v dopravě v Evropské unii (Federation of Transport Workers' Unions in the European Union FST) (Úř. věst. č. L 167, 2. 7. 1999, s. 33).

⁶ Sbírka rozhodnutí ESD 1996, s. I-5755.

„3. Tato směrnice se vztahuje na všechna odvětví činností, veřejná i soukromá, ve smyslu článku 2 směrnice 89/391/EHS, aniž jsou dotčeny články 14 a 17 této směrnice.

Aniž je dotčen čl. 2 bod 8, nevztahuje se tato směrnice na námořníky, jak jsou definováni ve směrnici Rady 1999/63/ES ze dne 21. června 1999 o dohodě o úpravě pracovní doby námořníků uzavřené mezi Svazem provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (European Community Shipowners' Assotiation ECSA) a Federací odborů pracovníků v dopravě v Evropské unii (Federation of Transport Workers' Unions in the European Union FST)*.

* Úř. věst. č. L 167, 2. 7. 1999, s. 33.“

V článku 2 se doplňují nové body, které znějí:

- „7. „mobilním pracovníkem“ rozumí každý pracovník zaměstnaný jako člen posádky v podniku, který poskytuje služby v osobní dopravě nebo přepravě zboží po silnici, letecky nebo vnitrozemskou plavbou;
8. „prací na moři“ rozumí práce vykonávaná hlavně na zařízení na moři nebo z něj (včetně vrtných zařízení), spojená přímo nebo nepřímo s průzkumem, těžbou nebo dobýváním nerostných zdrojů, včetně uhlovodíků, a potápěním v souvislosti s takovými činnostmi prováděným ze zařízení na moři nebo z plavidla;
9. „dostatečným odpočinkem“ rozumí, že pracovníci mají pravidelné doby odpočinku, jejichž trvání je vyjádřeno v jednotkách času, a které jsou dostatečně dlouhé a souvislé, aby zajistily, že v důsledku únavy nebo jiného nepravidelného rozvržení práce nedojde k jejich zranění nebo zranění dalších pracovníků nebo ostatních osob ani ke krátkodobému nebo dlouhodobému poškození zdraví.“

V článku 5 se zrušuje tento pododstavec:

„Minimální doba odpočinku uvedená v prvním pododstavci zpravidla zahrnuje neděli.“

Článek 14 se nahrazuje tímto:

„Článek 14

Specifičtější ustanovení Společenství

Tato směrnice se nepoužije, pokud jiné nástroje Společenství obsahují specifičtější požadavky týkající se úpravy pracovní doby pro některá povolání nebo pracovní činnosti.“

V článku 17 se bod 2.1 nahrazuje tímto:

„2.1 od článků 3, 4, 5, 8 a 16:

- a) v případě činností, při nichž jsou pracoviště pracovníka a jeho bydliště od sebe vzdálená, včetně prací na moři, nebo při nichž jsou od sebe vzdálená různá pracoviště pracovníka;

- b) v případě činností souvisejících se zajištěním ostražky nebo dozoru vyžadujících neustálou přítomnost za účelem ochrany majetku nebo osob, zejména v případě hlídačů a správců nebo bezpečnostních firem;
- c) v případě činností zahrnujících nutnost nepřetržité služby nebo výroby, jako jsou zejména
 - i) služby týkající se přijímání, léčby nebo péče poskytované v nemocnicích nebo podobných ústavech, včetně činností doktorů při vzdělávání, v ubytovacích zařízeních a ve věznicích,
 - ii) pracovníci v přístavech a na letištích,
 - iii) služby tisku, rozhlasu, televize, kinematografické produkce, poštovní a telekomunikační služby, ambulance, požární služby a služby civilní ochrany,
 - iv) výroba, rozvod a distribuce plynu, vody a elektřiny, svoz odpadků z domácností a zařízení k jejich spalování,
 - v) odvětví, kde práce nemůže být přerušena z technických důvodů,
 - vi) činnosti výzkumu a vývoje,
 - vii) zemědělství,
 - viii) pracovníci přepravy cestujících v pravidelné městské dopravě;
- d) v případě předvídatelného nárůstu činnosti, zejména
 - i) v zemědělství,
 - ii) v cestovním ruchu,
 - iii) poštovních službách;
- e) pro osoby pracující v železniční dopravě,
 - i) jejichž činnosti jsou občasné,
 - ii) kteří tráví svou pracovní dobu ve vlaku, nebo
 - iii) jejichž činnosti jsou závislé na jízdách řádech a na zajištění nepřetržitosti a pravidelnosti dopravy.“

6. V čl. 17 odst. 2 se vkládá nový bod, který zní:

„2.4. od článku 6 a čl. 16 odst. 2 v případě lékařů při jejich vzdělávání:

- a) od článku 6 pro pětileté přechodné období od 1. srpna 2004:
 - i) je-li to nezbytné, mohou členské státy získat doplňkovou lhůtu nepřesahující dva roky s přihlédnutím k obtížím při dodržování ustanovení o pracovní době v souvislosti s jejich odpovědností v oblasti organizace a poskytování zdravotních služeb a lékařské péče. Nejméně šest měsíců před koncem přechodného období uvedomí dotyčný členský stát Komisi a předloží jí své odůvodnění takovým

způsobem, aby mohla po náležitých konzultacích zaujmout stanovisko v tříměsíční lhůtě od přijetí těchto informací. Nesouhlasí-li členský stát se stanoviskem Komise, odůvodní své rozhodnutí. Sdělení a odůvodnění členského státu a stanovisko Komise se zveřejní v *Úředním věstníku Evropských společenství* a předá Evropskému parlamentu;

- ii) je-li to nezbytné, mohou členské státy získat jednorocní doplňkovou lhůtu s přihlédnutím ke zvláštním obtížím při dodržování výše uvedených povinností. Dodržují postup popsany v bodě i).

V rámci přechodného období

- iii) členské státy zajistí, aby v žádném případě počet týdenních pracovních hodin nepřesahoval průměr 58 hodin během prvních tří let přechodného období, průměr 56 hodin během následujících dvou let a průměr 52 hodin po zbývajícím období;

- iv) zaměstnavatel včas konzultuje zástupce zaměstnanců za účelem, je-li to možné, dosažení dohody o opatřeních použitelných během přechodného období. V mezích stanovených v bodě iii) se tato dohoda může vztahovat na

- průměrný počet týdenních pracovních hodin během přechodného období a
- opatření, která mají být přijata ke snížení týdenní pracovní doby na průměr 48 hodin před koncem přechodného období;

- b) od čl. 16 odst. 2, pokud referenční období nepřesahuje dvanáct měsíců během první části přechodného období uvedeného v písm. a) bodě iii) a následně šest měsíců.“

- 7. Vkládají se nové články, které znějí:

„Článek 17a

Mobilní pracovníci a práce na moři

1. Články 3, 4, 5 a 8 se nevztahují na mobilní pracovníky.
2. Členské státy však přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby mobilní pracovníci měli nárok na dostatečný odpočinek kromě případů uvedených v čl. 17 bodu 2.2.
3. S výhradou dodržování obecných zásad o ochraně bezpečnosti a zdraví pracovníků a s výhradou konzultací se zúčastněnými sociálními partnery a úsilí pro posílení všech důležitých forem sociálního dialogu včetně jednání, přejí-li si je strany, mohou členské státy z objektivních nebo technických důvodů nebo z důvodů souvisejících s organizací práce u pracovníků, kteří vykonávají hlavně práci na moři, prodloužit referenční období uvedené v čl. 16 bodu 2 na dvanáct měsíců.

4. Po konzultaci s členskými státy a zaměstnavateli a zaměstnanci na evropské úrovni Komise k 1. srpnu 2005 přezkoumá provádění ustanovení o zdraví a bezpečnost pracovníků na moři, aby v případě potřeby předložila vhodné změny.

Článek 17b

Pracovníci na palubě námořních rybářských plavidel

1. Články 3, 4, 5, 6 a 8 se nevztahují na pracovníky na palubě námořních rybářských plavidel plujících pod vlajkou členského státu.

2. Členské státy však přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby každý pracovník na palubě námořního rybářského plavidla plujícího pod vlajkou členského státu měl nárok na dostatečný odpočinek, a k omezení pracovní doby na týdenní průměr 48 hodin vypočítaný na základě referenčního období nepřesahujícího 12 měsíců.

3. V mezích stanovených v odstavcích 2, 4 a 5 přijmou členské státy, s ohledem na nutnost chránit bezpečnost a zdraví těchto pracovníků, nezbytná opatření k zajištění toho, aby

- a) pracovní doba byla omezena na maximální počet hodin, který v daném období nelze překročit, nebo
- b) aby v daném období byla zajištěna minimální doba odpočinku.

Maximální počet pracovních hodin nebo minimální počet hodin odpočinku upřesní právní a správní předpisy, kolektivní smlouvy nebo dohody mezi sociálními partnery.

4. Meze pracovní doby nebo doby odpočinku jsou tyto:

- a) maximální pracovní doba nesmí překročit
 - i) 14 hodin v období 24 hodin a
 - ii) 72 hodin v období 7 dnů,nebo
- b) minimální doba odpočinku nesmí být kratší než
 - i) 10 hodin v období 24 hodin a
 - ii) 77 hodin v období 7 dnů.

5. Dobu odpočinku lze rozdělit nejvýše na dvě části, z nichž jedna je dlouhá nejméně šest hodin a interval mezi dvěma po sobě následujícími dobami odpočinku nesmí překročit čtrnáct hodin.

6. V souladu s obecnými zásadami ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků a z objektivních a technických důvodů souvisejících s organizací práce mohou členské státy povolit odchylky, včetně stanovení referenčních období, od omezení stanovených v odstavcích 2, 4 a 5. Tyto odchylky musí být pokud možno v souladu se stanovenými normami, ale mohou vzít v úvahu častější nebo delší dobu dovolené nebo poskytnutí náhradní dovolené pracovníkům. Tyto odchylky mohou být stanoveny prostřednictvím

- i) právních a správních předpisů, a je-li to možné, prováděním konzultací se zástupci příslušných zaměstnavatelů a zaměstnanců za účelem posílení všech forem sociálního dialogu, nebo
- ii) kolektivních smluv a dohod mezi sociálními partnery.

7. Kapitán rybářského plavidla na moři má právo požadovat od pracovníka na palubě pracovní dobu nezbytnou pro bezprostřední bezpečnost plavidla, osob na palubě nebo nákladu, nebo k poskytnutí pomoci ostatním plavidlům nebo osobám v tísni na moři.

8. Členské státy mohou stanovit, že pracovníci na palubě námořních rybářských plavidel, kteří na základě vnitrostátních právních předpisů nebo zvyklostí nesmí provozovat svou činnost během určitého období kalendářního roku přesahujícího jeden měsíc, si vybírají dovolenou za kalendářní rok v souladu s článkem 7 ve výše uvedeném období.“

Článek 2

1. Členské státy přijmou právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 1. srpna 2003, nebo zajistí, aby sociální partneři nejpozději do uvedeného dne zavedli nezbytná opatření dohodou; členské státy musí přijmout veškerá nezbytná opatření, která jim kdykoli umožní zajistit výsledky této směrnice. S ohledem na lékaře při vzdělávání je tato lhůta stanovena do 1. srpna 2004. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

2. Tato opatření přijatá členskými státy uvedená v odstavci 1 musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

3. Aniž je dotčeno právo členských států rozvíjet, s ohledem na měnící se okolnosti, různá právní, správní nebo smluvní ustanovení v oblasti pracovní doby, dokud nejsou splněny minimální požadavky stanovené touto směrnicí, neodůvodňuje provádění této směrnice snížení obecné úrovně ochrany pracovníků.

4. Členské státy sdělí Komisi znění ustanovení vnitrostátních právních předpisů již přijatých nebo které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 3

Komise po konzultaci s členskými státy a sociálními partnery na evropské úrovni nejpozději do 1. srpna 2009 přezkoumá provádění ustanovení pro pracovníky na palubě rybářských plavidel na moři a ověří, zda jsou tato ustanovení i nadále vhodná, zejména s ohledem na zdraví a bezpečnost, aby v případě potřeby předložila vhodné změny.

Článek 4

Komise nejpozději do 1. srpna 2005 a po konzultaci s členskými státy a zaměstnavateli a zaměstnanci přezkoumá provádění ustanovení pro pracovníky v oboru přepravy cestujících pravidelné městské dopravy, aby v případě potřeby předložila vhodné změny k zajištění souvislého a přiměřeného přístupu v tomto odvětví.

Článek 5

Tato směrnice vstupuje v platnost dnem vyhlášení v *Úředním věstníku Evropských společenství*.

Článek 6

Tato směrnice je určena členskými státy.

V Lucemburku dne 22. června 2000.

Za Evropský parlament
předsedkyně
N. FONTAINE

Za Radu
předseda
J. SÓCRATES

Prohlášení Komise o nedělním odpočinku

Komise prohlašuje, že ve své další zprávě o provádění směrnice o pracovní době (93/104/ES) podá zprávu o situaci v členských státech týkající se právních předpisů o nedělním odpočinku.

Prohlášení Komise o provádění čl. 1 odst. 6

Komise prohlašuje, že před vyjádřením svého stanoviska zamýšlí konzultovat sociální partnery na evropské úrovni a zástupce členských států s úmyslem vyjádřit své stanovisko tři měsíce poté, co obdrží oznámení od členského státu.